

ONAINDIA'TAR ALBERTO

Erririk erri langille gizozte aundiei euren lanaren ardu-rea ta eskubideak azaltzen eutsezan, beti ta beti, beargiñaren onerako. Gure orduko langille-gizartea, pozez, alkar-tzen zan millazako tegietan gizon zintzo ta azartsu orrei entzuten. Iñoiz, ez ziran joan demagogi bidez itz utsaletan erria astindu ta atzipetuten. Gizona, zuzentasuna, erantzupena, lotsa oneko elburu aundiak ziran Aitzol ta Onaindiarentzat. Gizon onen asmoa zan langilleak obetuz, erri ederragoa sortu.

Jendea, eurrez, urreratzen jaken gogorik onenaz entzuten. Edozein langille muetako jendea izan oi eben entzule ta berbaldiak ondo, onartuak ziran. On egin naiaren leialtasuna ta irakatsiaren ziurtasuna ikusten eban langillediak. Baiña onez gaiñera, langilleen ardurazko galderei erantzutea, gogo askoren pozgarri izan oi zan, ta onen bidez osten zan lan arazoan azalpen gora-berea, berbaldiko jarduna, ondo, argituagaz. Baiña tamalez, egun baten, bigarren galde erantzueren zatia debekatuta geratu zan Gortziñaren bidez.

Alan be, mendi gailurretik datorren ur-iturri ugaria, lur lauetara joan bear dan lez, gizon erraldoi bi onen jakituria ta ongi-naia be, nola-baiten, gizartearen onera zabaldu bear zan. Emen, daukaguz ba, gertu ta gogotsu arlo barrietan lan egiten: Aitzol euskal elertian ta Onaindia katoliko ekintzan, izar aundi bi Euskalerriko lantegian.

Aldi artako euzko gizarteak gizon osoari begiratzen eutson. Gorputzeko janaria ta gogoko janaria, biak nai zituan. Gaur, gizaldi erdi, atzerantz, begiraturik, orduko gaztediak arritu egiten nau. Egia nai eban, zuzentasuna nai eban, biziaren zentzuna zein zan ezagutu nai eban. Emengo bizia oso laburra zala ikusirik, ta oster, bizitz egarria amairik gabea zala oarturik, bizitza onen misterioak dei egiten eutson, ta benetan, alegintzen zan ikasten. Ta ortarako maisu on bat gure artean agertu zan... Erri ta errietan zear joian betiko egarria asetuten daben janaria zabaltzen.

Argia nai eban orduko gaztediak ta betiko egiaren irakasle izan jaken maisu baliotsu au. Guraso eta seme ez eben nai lureko basatzen sartuta euren buruak ondatzerik; Euskalerriak zentzuna eukan buruan ta zuzentasuna zan bere goiburua. Lan-arloa aundi ta ederra zan ta atxurlaria argi ta jatorra; jendearen jokabideak, ondo, agertzen eben legez. Zoritxarreko guda a sortu ez ba'lit, gaur, zer ikusiko ete genduan Euskalerriko zeruan...!

Euskaldun jakintsu dan Jose Migel Barandiaran'ek, oraintsu, Onaindia'tar Albertori buruz esan ebana eta bere loba Luis Barandiaran'ek plazara atera, euskaldun askok, bardin bardin, uste izango dabela, deritxot. "Ona emen, Euskalerriaran alde lanik geien egin dabenetariko bat guda barruan ta ostein, ta bere ainbesteko on egiteak, ia ez dira aintzat artuak izan". Markiñarra dalarik, euskal izkuntza ederrenaren jaube da. Ori dala-ta, nire jardun alditxo au, euskeraz, zor dautsot berari.

Izan be, edozein giza-semek ezta dario norbere izkuntzan. Ta gure ele ederrak erreztasunak, gozotasuna ta jakituria bere-bereak ditu. Onek agertzen dau barren barrendik, gure arbasoen soin, buru ta biotzaren edertasuna. Almen aundikoak ziran antzinatiko gure guraso trebe, aidetsu ta pentsabide argikoak. Onen jatorrikoa da Onaindia'tar Alberto, Euskalerria maite izan ta erri onen seme-alabei on egite, ondo, ornidua, buru, biotz, gogo ta leialtasunez betetu dabena.

Kalean dabillen giza-semeak bere nortasun ederra buru argiz ta biotz ontasunez agertzen dau. Ta biotan alan be, ederrena ontasuna da. Jakintunak onartuak izan dira, mundua euren jakituriaraz argitzen dabelako; baiña jakituria ontasun bereziaz igurtzita doanean, gizonaren barru guztia erosi egiten dau ta ongi-naiez urtu. Olaso agurgarri abadeak, iñoiz, ez eban naigabetu ta iñor baztertzen. Berezkoa eban urko-laguna onartu bearreko doaia. Zenbat gaztek artu ete eben poza ta adorea euren ikastaroetan Markiñako gizon argiarengandik...!

Abade egin ondoren, laster, agertu eban Gazteiz ta Valladolid'en bere nortasuna, apaizgoko gallurretara elduaz, Kanonigo izenez, aldi artan, burruka eginda, oitzen zan eran. Baiña ona emen nire atsedena esan, ta geldi egotekoa ez zan. Gizadiari on egin bear eutson argia zabalduz ta bizitzan ta lan-bidean era obeagoak sortzen lagunduz.

Egiz, aldi interesgarriak izan ziran arek. Euskalerria, bizi bizirik, egoan erri-zaletasunez ta langille bizikera barri baten egarriz. Gure erria izan be, egizko langillea zan ta zuzentasun zalea. Berezko doaia eukan ortan gizontasunik ederrenagaz batean. Egokia zan ba, erri jator batek bere diñako gidariak izatea ta beste ainbaten artean izar bi agertu ziran: Aitzol eta Onaindia. Zenbat artu-emon, zenbat lan eder egin zituen gizon argi bi onek langilleen artean...!

Baiña sinistu ezindako autua da Kurutzearen izenez, ona egin nai ba'litz bezela, jendea il eta erriak erretoko guda sortzea. Ta burruka ortan sartu eben, zuzentasuna ta bakea nai eban erririk oberena. Geroz, buruko-miñak, ardurak ta norbere erria zaindu bearra leporatu jaken Euskalerriko gizonei. Nekeak aundiak ziran ta lur ontako semeak ez eben atzerarik egin.

Gudan sartzea zillegi al zan? Galdera au, emen, sortu zan ta Erroman argitu eben. Euzkadi ta Erroma bitarteko gizona Onaindia'tar Alberto izan zan. Norbere burua, lurra ta erri eskubideak zaintzea zillegi zala adierazoten emon eutsen, ta ordu-ezkero, gure erria guda oiñean sartu zan beren izate guztiagaz. Nekeak dardaratu ta odolak, oparo, busti eban Euzkadiko lurra. Aldi artako euzko-gaztedia zintzoa, leiala, adoretua ta erriari eskeinia izan zan. Zuen izena ta izana betirako geratu dira eredugarritzat, bai sinismenez ta bai erri-zaletasunez Euskadiko edestian.

Ta erriaren buruzagiak be, utsik barik beraren diñakoak izan ziran. Erritarak izanez, ama lurraren zustraia, ondo, sakonduta euken euren barruan ta erantzupenaren indarra egizkoa zan euren nortasunean. Ta inguru aundi artan, Onaindia ebillen gure erriaren ordezkari Kantzillerietan Jaurlaritzaren izenean. Dana otseintzea ta maite eban erriari on egitea zan. Zenbat joan-etorri, zenbat ardu-ra Euzkadiren izenean...!

Etxeari eusteko arri bakoitza bearrezkoa zan ta lagun bakoitza puntal bat ta gudarako ardu-a aundikoa, baiña

mundua bera arritzeko aiñakoa bat izan zan berezia... Bakez egoan Gernika apurtu lenengo ta gero suzko lerkaiz erre... Gorrotozko jazoera ta mingarria ainbesteko triskantza zitara. Sua, laiñoa, atsa... Jendea nora ezean, ta egazkiñak, Alemania ta Frankotarrak bat eginda, lengo apurtzeagaz gañera, bideak zear joiezan lagun larriak ametralladoraz ilten... Inguruetako lur dana, dardaraz, egoan. Suzko ikusgai arek inpernu gorria zirudian.

Andik ur, ibili ziran Markiñar ama-semeak ere egazkin azpitan, erriaren samin gutzia sentitzen ebelarik. Bere begiz ikusi eban ba Onaindia'tar Albertok Gernikaren ondamena. Arratsalde larria, "Gurutzeko guda" deitu eutsen Jorraillaren ogeta seikoa. Ta urrango egunean, Agirre Lendakariaren aginduz Paris'era eldu zan, Aita Santuaren ordezkaren etxe edo lantegira, Euzkadin zer jazoten zan adierazoten emotera. Atzo Gernikako egazkin azpian ta goiz ontan, emen, ezin izan leiteke esan eutson Nuntzioaren orde, an, aurkitu eban Monziñoreak.

Ikusita egoana ikusita, suaga azpian ibilita egon ta ori entzun bear...! Baiña laster, argitu eutsan burua ta auspez aurrean jarri jakon gure erri martiriaren izenean... Emen daukagu Bizkaiko seme jator bat, erriaren alde bizia, oparo ta gozaro, eskeini ebana. Ta Londres ta Paris'tik irrati bidez berak aiñean, nork ezagutu-erazo dau Euzkadi mundu zabalean...? Gaur, zer zor dautso gizon oneri Euskalerrriak?

PAULIN

ZER

ALDIZKARIA

- ILLEROKOA (MENSUAL)
- BIZKAIERAZ IDATZIA (EN BIZKAINO)
- ERRI-JAKINTZAREN GAIK (MATERIAS POPULARES)
- IRAKURGAI ERREZ-ERREZAK (LECTURA FACIL)
- ARAZO SAKONAK AZTERTUTA (ANALISIS DE TEMAS)

ARPIDETU ZAITE!

ZER
EUSKERAZALEAK

Colón de Larreátegui, 14-2.º - BILBAO-1